

SECTION: EDUCATIONAL SCIENCES.

SEKCJA: NAUK O WYCHOWANIU.

How to cite: Kabatska, O., Shepa, N., & Vysochan, L. (2024). Prospects and obstacles to the implementation of distance learning in Ukraine in the context of modern challenges. *Horizons of Innovation: Conference on Multidisciplinary Trends in Science 2024*. (pp. 17-20). Futurity Research Publishing. <https://futuraity-publishing.com/horizons-of-innovation-conference-on-multidisciplinary-trends-in-science-2024-2/>

Prospects and obstacles to the implementation of distance learning in Ukraine in the context of modern challenges

Перспективи та перешкоди впровадження дистанційного навчання в Україні в контексті сучасних викликів

Кабацька Олена Володимирівна¹, Шепя Наталія Сергіївна², Височан Леся Михайлівна³

¹доктор педагогічних наук, професор кафедри профільної підготовки Навчально-наукового інституту міжнародної освіти, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків, Україна, elena.kabazkaya@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-7984-7391>

²старший викладач кафедри романських мов та зарубіжної літератури, факультет іноземної філології, ДВНЗ "Ужгородський національний університет", м. Ужгород, Україна, natalia.shepa@uzhnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-8198-2469>

³доктор педагогічних наук, професор кафедри початкової освіти, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, Україна, vysochan.lesia@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8978-5005>

Accepted: December 28, 2023 | **Published:** January 13, 2024 | **Language:** Ukrainian

Abstracts: The main goal of the study was to analyze the process of introducing distance learning in educational institutions of Ukraine and to identify the main prospects and obstacles. Such general scientific methods as analysis of scientific works, comparison of conclusions of different scientists, synthesis and generalization were used. Distance education is now the only main form of continuing

education in Ukraine in today's realities, therefore it is important for teachers to improve this process, solve problematic issues, mastering new platforms and technologies for conducting classes, and try to make the educational process accessible to everyone.

Keywords: education, martial law, distance learning, advantages and disadvantages.

Вступ

Дистанційне навчання набуває все більшої популярності в усьому світі та є важливою альтернативою традиційній формі навчання, особливо в умовах, пов'язаних зі змінами в робочому режимі, епідеміями, конфліктами й іншими небезпечними ситуаціями. Упровадження дистанційної форми навчання було ключовим у забезпеченні неперервності освітнього процесу, як під час пандемії COVID-19, так і під час воєнного стану. Такі непередбачувані обставини стали каталізатором змін в організаційних підходах до навчання майбутніх фахівців. Актуальність проведення дослідження щодо особливостей упровадження дистанційного навчання в Україні в контексті сучасних викликів полягає в необхідності розкриття факторів, що впливають на успішне впровадження цієї форми освіти, а також тих, які можуть становити перешкоду. Важливо також визначити ефективні методи й технології, які сприяють підвищенню якості дистанційної освіти.

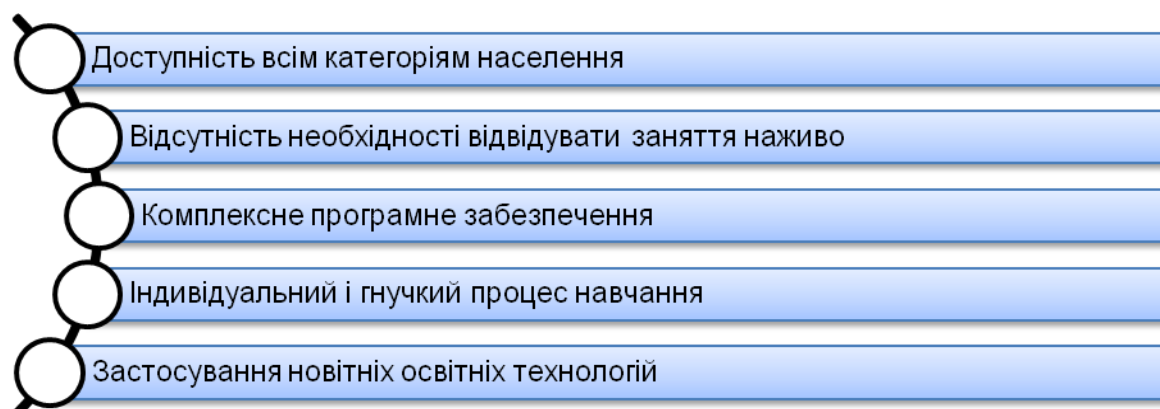
Результати дослідження

Дистанційне навчання – це індивідуалізований процес отримання знань, навичок і способів пізнавальної діяльності людиною, що здебільшого відбувається через опосередковану взаємодію учасників освітнього процесу, віддалених один від одного, у спеціалізованому середовищі. Таке середовище функціонує на основі сучасних інформаційно-комунікаційних і психолого-педагогічних технологій. Воно має свої переваги й недоліки. Воно дає змогу здобувачам освіти навчатися в зручний час та в будь-якому місці, що особливо важливо в контексті воєнних дій, які відбуваються на території України. Проте, така форма навчання може бути менш ефективною для тих, хто потребує більшої взаємодії з викладачами й іншими здобувачами.

Основними перевагами дистанційного навчання є (рис. 1):

Рисунок 1

Переваги дистанційного навчання

Джерело: власна розробка авторів

Проте, заклади освіти, які впровадили дистанційну форму навчання, зіштовхувалися і з певними викликами, такими як:

- складність забезпечення доступу до інтернету та комп'ютерної техніки для всіх здобувачів освіти;
- відсутність безперервного доступу до викладачів;
- відсутність можливості для здобувачів освіти отримувати особисті консультації та зворотній зв'язок;
- недостатня мотивація до саморозвитку в здобувачів освіти;
- акредитація програм дистанційного навчання;
- неготовність викладачів і здобувачів освіти до нового формату навчання;
- труднощі у відстеженні прогресу й оцінюванні успішності здобувачів освіти (Литвин, Великдан, Хищенко, & Кролівець, 2023).

Одним з очевидних викликів упровадження дистанційного навчання є також обмежений обсяг особистого спілкування, що впливає на навчання як викладачів, так і здобувачів освіти. Багато учасників освітнього процесу зараз мають труднощі з адаптацією до нових правил. Крім того, коли здобувачі освіти вмикають камеру під час онлайн-занять, щоб указати на свою присутність, їх зовнішній вигляд й оточення можуть негативно вплинути на створення сприятливого середовища для ефективного опанування знань. Це стає викликом як для здобувачів, так і для викладачів.

Суттєвими бар'єрами в навчанні в сучасних умовах є психологічний стан і навіть фізична здатність. Нині багато здобувачів освіти й викладачів в Україні займаються волонтерською діяльністю, приєднуються до територіальних сил оборони або працюють у різних підрозділах Збройних Сил України. Це зумовлює те, що такі здобувачі не можуть приділяти навчанню достатньо часу (Миргородська, Курасова, & Маларьова, 2023).

Усі заклади вищої освіти в Україні прикладають значні зусилля для розвитку технічної інфраструктури з метою забезпечення ефективної роботи дистанційних платформ і гарантування доступу до необхідного обладнання й програмного забезпечення.

Крім того, багато із цих закладів також організовують доступ до електронних бібліотек й інших ресурсів для самостійного навчання.

Для успішного впровадження дистанційного навчання в заклади освіти потрібно забезпечити якість і доступність контенту, наданого здобувачам. Для цього можна використовувати різноманітні платформи для проведення онлайн-занять, конференцій, вебінарів тощо. Для налагодження взаємодії між здобувачами освіти й викладачами, а також обміну питаннями та відповідями в режимі реального часу, використовуються онлайн-форуми, чати й месенджери. Однією з ключових складових дистанційного навчання є ефективне використання онлайн-ресурсів. Наприклад, електронні підручники й навчальні посібники дозволяють здобувачам отримувати доступ до актуальної інформації, що стосується їхньої спеціальності чи дисциплін, які вони вивчають. Спеціальні освітні платформи й вебсайти дають змогу самостійно опрацьовувати матеріал й отримувати оцінку за виконані завдання (Конопляник, Пришупа, & Коваленко, 2023).

Основними сервісами, за допомогою яких упроваджено дистанційну форму навчання в закладах освіти України, є:

- 1) платформи для проведення онлайн-занять (Zoom, Google Meet, Google Hangouts, Microsoft Teams, Skype);
- 2) онлайн-платформи, які застосовуються як електронні класні журнали й щоденники (Google Classroom, «Нові знання»);
- 3) платформи з великою кількістю онлайн-курсів (Coursera, EdEra, Prometheus);
- 4) платформи для створення тестів, самостійних робіт (Google Forms, «Всеосвіта») (Корильчук, Первак, & Чернова, 2023).

Відновлення традиційного навчання в Україні можливе лише під час дотримання всіх правил безпеки й наявності в закладах освіти системи бомбосховища, яка здатна вмістити й захистити всіх осіб, які навчаються і працюють. Крім того, передбачається, що традиційна освіта проводитиметься лише після припинення або припинення бойових дій. Усі ці обставини свідчать про те, що дистанційна освіта в майбутньому буде важливим методом організації освітнього процесу в Україні. Очевидно, що в контексті сучасних викликів це стане єдиною можливістю, щоб продовжити навчання для всіх здобувачів освіти.

Розробка ефективних освітніх програм, які можуть легко адаптуватися до дистанційної освіти в Україні, є важливим завданням, що вимагає уваги й зусиль усієї освітньої спільноти. Ураховуючи сучасні досягнення технологій і виклики, що виникають сьогодні, ця ініціатива має значний потенціал для позитивних змін та підвищення якості освіти (Крупенина, Гриняєва, & Заводній, 2023). Важливо сприяти розвитку творчого потенціалу викладачів і підвищувати їхню готовність адаптуватися до постійних змін в освітньому середовищі. Педагоги мають удосконалювати свої методи навчання і впроваджувати нові педагогічні технології, щоб залишатися актуальними в сучасному світі.

Висновки

Загалом дистанційне навчання має низку переваг порівняно з іншими формами освіти. Але існують і певні недоліки, подолання яких потребує спільних зусиль усіх учасників освітнього процесу й досить великого проміжку часу. У найближчій перспективі для України дистанційне навчання стане необхідною складовою освітнього процесу, а його механізми будуть постійно вдосконалюватися, сприяючи розширенню і розвитку онлайн-освіти.

Література

- Конопляник, Л. М., Пришупа, Ю. Ю., & Коваленко, О. О. (2023). Організація освітнього процесу в закладах вищої освіти України з використанням технологій дистанційного навчання. *Академічні візії*, 17. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7743250>
- Корильчук, Н. І., Первак, М. П., & Чернова, Т. Ю. (2023). Аналіз дистанційних платформ для навчання і саморозвитку здобувачів вищої освіти в контексті воєнних реалій. *Академічні візії*, 15. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7561777>
- Крупенина, Н. А., Гриняєва, Н. М., & Заводній, Т. В. (2023). Дисциплінарні основи створення ефективних освітніх програм з можливістю адаптації до дистанційної освіти України: перспективи та виклики. *Перспективи та інновації науки*, 13(32), 259-270. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-14\(31\)-259-270](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-14(31)-259-270)
- Литвин, А. Ф., Великдан, Ю. В., Хищенко, О. О., & Кролівець, Н. І. (2023). Ефективність впровадження дистанційного навчання в закладах вищої освіти: виклики та перспективи. *Актуальні питання у сучасній науці*, 3(9), 440–453. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-2\(8\)-440-453](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-2(8)-440-453)
- Миргородська, Н., Курасова, Н., & Маларьова, Н. (2023). Перешкоди і перспективи онлайн-навчання в Україні в умовах війни (на прикладі викладання англійської мови на підготовчих курсах). *Наукові інновації та передові технології*, 1(15), 397-409. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-1\(15\)-397-409](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-1(15)-397-409)